

آبونه سرائطی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۵) ، التي
آیلغی (۳۵) غروشدیر .
ممالك اجنبیه ده سنه لکی (۱۷) ، التي
آیلغی (۹) فرانقدر .

اداره خانه

باب های جاده سنده اورخان بك خاتنده
نومرو ۲۳-۲۶

اخطارات

آبونه بدلی پشیندر .

§

مسلكه موافق آثار مع الممنونیه قبول
اولنور . درج ایدیلمه یین یازیلر
اعاده اولوغاز .

الکمال

۱۳۳۰ ۱۳۳۱

اخطارات

رساله مزدن آلتدیغی کوسترلك شرطیه
بتون یازیلر هر هالکی رغزته طرفندن
اقتباس اولونه یسیر .

§

مکتوبلرک ، امضارک واضح و
اوقوناقلی اولسی و آتونه صره
نومروسی محتوی بولونمسی لازمدیر .

§

ممالك اجنبیه ایچون آبونه اولانلرک
آدرس لرینک فرانسه ترجمه ده یازلمسی
رجا اولنور .

§

پاره کوندردلرکی زمانه یه دائر ولدیغنک
واضحاً بیلدیرلمسی رجا اولنور .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

دینی، علمی، ادبی، سیاسی هفته لاق مجموعه اسلامییه در

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

صاحب و مدیر مسئول : ع . اشرف ادیب

عدد ۲۲۷

۱۹ ربیع الآخر ۱۳۳۱ پنجشنبه ۱۴ مارت ۱۳۲۹

جلد ۱۰

فَقْرٌ وَفَتْاوی

مخاربه :

بر محقق ایله مقلد آره سنده

۶

اجتهاد و تقلید

ما بعد

محقق — ینه وسائلی چوغالته رق دها شمدی سوله دیکم شی دن غفلت ایتدک . بن دیورم که : الله ، پیغمبر کندی مراد لرینی افصح لسان ایله بیان ایتدک بشقه لرندن دها زیاده قادر درلر ؛ برده حضرت پیغمبرک (ص . ع) بیاناتی امتیه کافی دکدر دیمک اللهک رسالتی ، انسانلره تبلیغ ایدلمسی ایچون بیلدیرمش اولدینی احکامی امتیه بحق تبلیغ ایتدیدی دیمکدر . پک اعلی شمدی بونی سولیکه کیم جرأت ایده بیلیر ؟

تعلیم عربی یه کلنجه : ارباب عقوله کوره بواک قولای اموردندر . بوبابده فضله سوزه نه حاجت ! « دین » ک داعیلری ، مرشدلری ، عجملری تحصیل عربی یه سوق ایتدکلی زمانلر عجملردن لسان عربیده غایت فصیح ، بلیغ ، شاعرلر ، خطیبلر ظهور ایتدیمی بو حقیقتی ایضاح ایتدیمی ؟ بناء علیه لسان عربی احسن لغات دن بریسی ، یاخود طوغری دن طوغری یه احسن لغت ، انجق بودر .

بز کوریورز که : چوجقلر ؛ مکتبلرده ، مدرسه لرده هم تهذیب اخلاق ، هم سلامت ذوق ، هم ده سهولت نطق اعتباریله لسان عربیدن پک دون بر مرتبه ده اولان برچوق لسانلری تعلیم ایدیورلر .

مقلد : — شمیدی انسانلرک ذهنلری ، عقللری کرک مجتهدین زماننده کی انسانلرک ، کرک اولردن صوکره بولنان ؛ مثلاً : زغشیری ، شیخ عبدالقاهر جرجانی ، سکاکی و بونلرک امثال ذواتک اذهان وعقولندن پک زیاده ضعیف در ؛ بونده قطعاً شک وشبهه یه محل یوقدر . بوبابده دلیل پک چوق ایسه ده بن بردانه سنی ذکر ایله اکتفا ایدمکیم : کرک استانبولک فاتح جامع شریفنده ، کرک مصرک جامع الازهرنده یکریمی سنه تحصیل عربی ایله اوغراشدیغمز حالده کلام عربی نی لایقی وجه ایله کلا میورز ؛ خواجه لرمزک کندی خواجه لرندن تلقی ایدوبده بزه او کر تدکلی شیلردن ، دها طوغروسی صیرا درس لرنده تعقیب ایدیلن کتابلردن بشقه الیمزه عربجه برکتاب کچدی طایانوب قالیورزده حاشیه ، شرح آرامغه ، صوکراده او حاشیه نی آکلامق ایچون دیکر بر حاشیه تحریسنه شتاب ایدیور .

محقق : — رجا ایدم ، حیاتک حقیچون اولسون سوزی تکرار ایتدک نی مجبور ایتدیم ! سکا دها شمدی سولیشدم : بوکی حاللر امتیه عارض اولان بر مرض اجتماعی درکه بوکا مسالجه ترتیب ایدرک

— آخرت سعادتیه — ده واصل اوله میه جغمزه العیاذ بالله اولندن ده محروم قاله رق دنیا و آخرتده خسران عظیم ایچنده قاله جغمزه بر دلیلدر . چونکه دینک تعریفنده اهل دینی سعادتیه ایردیره جکی تصریح ایدلدیکی حالده بوکونکی مسلمانلرک دنیا سعادتندن محروم بولنلری هیچ شبهه یوق که علی وجه الصحیح دینه متابعت ایتدملرندن ، اونک کوستردیکی یولی غائب ایتدملرندن ایلری کلشدر . اسلاف عظام ایله بزم آره مزده پایله جق بر مقایسه بو حقیقتی پک آجیق بر صورتده اکلانیور . مع هذا عباداتک فروعنه ، عبادات ایچنده مندرج اولان حکمتلره — مثلاً ، عند الهیده مقبول ، رضای باری یه موافق اولان صلاتک ؛ فحشیاتدن ، منکر ایتدن نهی ایتدیمی لازم اولدیغنه ؛ زکاتک فوائد اجتماعیه سنه — دائریانانده بولونورکن بوجهتی دها زیاده تفصیل ایدمکیم .

دینه مخالف اوله رق آره مزده شیوع بولان احکام و عقائد فاسده دن بریسی ده کرک عوام ناسک کرک خواص امتدن کیندنلرک — کنیدیمزله دینده بزه مخالف اولانلری قصد ایدمک — « لهم الدنيا ولنالآخرة » دنیا اولنلر ایچون آخرتده بزم ایچوندن « دی یه دائماً دیلیرینه طولامقده اولدقلری باطل سوزلدر . حال بوکه بو اعتقادک نه قدر باطل اولدینی صراحت قرآنییه مخالف اولسندن معلومدر ؛ زیرا جناب حق « قل من حرم زینة الله التي اخرج لعباده والطيبات من الرزق ، قل هي للذين امنوا في الحياة الدنيا خالصة يوم القيمة » [۱] ایت کریمه سیله زینتی ، طیبات رزقی مستقلاً مؤمنلر ایچون قیلدیغنی کوستریور . حتی [خالصة يوم القيمة] دیمه سیدی غیر مسلملرکده بوزیتندن برشیته مستحق اوله جقلری بیلنمزدی .

دینمز بویولده امر ایدیورکن بزنی سعادت دنیادن محروم براقان ، ترقیمزه انکل اولان دیندر ، دیمک قدر جهالت اولورمی ؟ اهل دینک زهد و مسکنت ده ، قرآن کریمه مخالفت ایتدک خصوصلرنده کی افراتلریله اوائلده بولنان رهبانلرک حالته مشابه بردرکه یه رجوع ایتدملرندن بویوک ؛ دینه قارشیده هانه کی بر جنایت تصور اولنور ؟ دیانت اسلامیه ایله دنیانک عزتی ، ثروتی ، سلطانی توأمدرلر ؛ هر ایکیمی برلکده ارتفاع ایتدکلی کی ینه هر ایکیمی بر اوله رق انحطاطه یوز چویرلر . ثروت ، نشر علوم ، سلطنت بولندقده دینمز محافظه ایتدک امکانی قطعاً متصور دکدر . ایشته طوغریدن طوغری یه قرآنه مخالف اولوبده آره مزده شیوع بولان بوکی عقائد فاسده درکه : بزنی بولندیغمز شو وادی خذلانه یو وارلایوب کتیرمش ، ملت اسلامیه نی خاک هلاکه سربویرمشدر .

منبر می

آقسه کیلی احمد محمدی

[۱] مآل منیب : « حبیتم سن دی که : اللهک ؛ قوللری ایچون خزائن الطافندن اخراج ایلدیک زینتی ، طیبات رزقی ؛ کیم تحریم ایلده دی : سن دی که : اوزینت ایله طیبات رزق حیات دنیاده ایمان ایدنلر ایچوندن ؛ هر درلو زینتدن ، طیبات رزق دن اولنلر استفاده ایدمک کلدر . یوم قیامتده ایسه بوکی نعمتلرک کرم مؤمنلره مخصوصدر ؛ کفره اونعمت جلیله الهیه دن محرومدرلر . اهل علم و عرفانه کافه احکامی بوضوئله تفصیل ایدرزه » سورة اعراف آیت : ۳۱

ضالین فهم علی آثارهم بهر عون ، « بل قالوا انا وجدنا آباءنا علی امة وانا علی آثارهم مهتدون . و كذلك ما ارسلنا من قبلك فی قرية من نذیر الا قال مترفوها انا وجدنا آباءنا علی امة وانا علی آثارهم مقتدون . قال اولو جئتمكم بأهدی مما وجدتم علیہ آباءكم قالوا انا بما ارسلتم به كافرون . »

جناب حق بوآیت کریمه لر ایله عخطاطب اولانلره ؛ کندیلرینی طریق مستقیمه هدایت ایدمک شینه نظر و اتباع ایتمه لری واجب اولدینی ، بوباید آباء واجداده تقلید ایتمکه معذور کوریلهمه جک لری دلیل و برهان ایله بیان ایتهمسی مقلد لک عاینه در . شو حالده بوآیت کریمه لر دلالت ایدیورکه تقلید عند السیده قطعاً مقبول دکدر ، مذمومدر . اکر تقلید برکیمسه ایچون عذر تشکیل ایدیدی - حق ایله باطل بینتی تمیز ایدمک نظر مالک اولمقدلری نجت کوستریله رک - بتون کفارک ، مشرک لک « حق » اتباع ایتمه مک خصوصنده عندالسیده معذور اولملری ، بناء علیه بوجهتدن مسئول طوتوله ملری لازمکلیدی .

مقلد - تقلید ، « دین » ک اصول وعقایدنده عذر صایلمه ازمده فروع دین بویه دکدر ؛ دینک فروعاتنده تقلید عذر صایلیر .

محقق : - « دین » ک فروعی ادله سیله فهم ایدوب ا کلامق اصول وعقایدینی برهان ایله ا کلامقندن ده قولايدر . چونکه فروع دینک ادله سی اوفروعک معتمد بر طریق ایله شارع دن نقل اولمیسیدر ؛ لکن عقاید بویه دکدر ؛ اوند هر حالده براهین عقلیه لازمدر . مادامک : فایت صعوبتلی اولان برشی ایله جناب حق بتون انسانلری تکلیف ایدیور ، اوند تقلیدی - سنکده اعتراف ایتدیکنک وجه ایله - عذر صایمور ؛ اوحالده نصل اولورده کندیسندن مشقت اولیوب هر کسک ا کلایه بیله جکی برشی ده ؛ فروع دین ده ؛ تقلیدی معذور کورر ؛ بو ، عقله ، منطقه موافق می ؟

أوت ، قیاس ورأی صورتیه مسائل نادره استنباط ایتک عقیده یی برهان ایله ا کلامقندن دهامشکلدر ؛ فقط بوکی مسائل - اشاعیده ایضاح ایدیه جکی وجه ایله - اویه مسئله لر درک : عمل ایتک خصوصنده مراعات ایتهدیکی تقدیرده اومسائل بیلمه یین فقهاده معذوردر . سنده بیلیورسکک : معروف اولان کیفیتیه نماز ، عدد رکعاتی ، اوروج ، زکات ، حج کی « دین » دن اولدینی بالضروره معلوم اولان مسائل عملیه نک حکمی ؛ طبق مسائل اعتقادیه نک حکمی کی در . بونک هپسی شارع دن عملاً تواتر طریقیه منقول اولدینندن ا کلامق خصوصنده هیج برکیمسه کلفت چکمز . آنجق موضع مباحثه مسائل شاده ونادره در .

(۶) - جناب حق ، انبیای کرام حضراتی هر سوبله دکرنده صادق اولوب حکمده خطا ایتک احتماللری اولدینی متعدد آیات کریمه ایله تأیید ایله دی . بناء علیه اولره اتباع ایدنلر داندینده بصیرت وینه اوزره اولورلر . حالبوکه مجتهدین بویه برشی ایله تأیید ایدلمه دیکندن سوبله دکرنده خطا ایتهلری ده جائزدر ؛ آنک ایچون پیغمبر لک قولی ، راقوب ده اولرک قولی

امتی بوندن قورتارمق بزم اوزریمزه ترتب ایدن بروجیه در . نه زمان بومرض مزمنک علاج حقیقیسنه اصابت ایدرسک او زماندن اعتباراً بومرض زائل اولوب کیدرده انسانلک ترقیسی حقنده جاری اولان سنت السیه بزم ملتزمده ظاهر اولور . نصل که هم لسانلرنده ، هم ده علوم سائرده ایلری کیدن ملل سائرده بوسنت السیه باهراً کورلمکده در . سنی قطعی اوله رق تأمین ایدرم که : بر طلبه نک ، بلغای عربک هر کلامنی آکلایه جق درجه ده بر کاتب ، بر خطیب اولابیلمسی ایچون اصول تعلیمی کوزل بیلن برکیمسه دن بش سنه عربیت کورمسی کافی در .

لکن - مع التأسف - فاتح جامع شریفنده ، مصرک او بویوک جامع الازهرنده درس عاملق یاپانلر بو اصولدن بی خبر اولدقلری کی کندیلرندن اولیان فقط بواصولی بیلن کیمسه لری ده قبول ایتزلر . اکر بزم سوزمی تصدیق ایتزه کز تجربه ایدک ؛ هم بووظیفه یی کندم بالذات ایفا ایدرم ؛ یاخود حقیقه ایفا ایدم چکنه کندم قدرأمین اولدینم برکیمسه یی سزی دلالت ایدرم .

مقلد : - سوبله مش اولدینک بوشیلری شمعی نه انکار ایدم بیلیم ، نه ده تسلیم ؛ سوبله دیکک شیلرک طوغری یاخود یالان اولدینی نجه معلوم دکدر . بناء علیه بونلری براقلمده بکا دیکر مقدمه لر یکی ده سوبله ؛ زیرا بن سنی کورییورم که : آیلرجه مطالعه سیله ذهن یوردینم مسائلدن بوسبوتون بشقه اولان برطاقم مسئله لر ایجاد ایدیورسک ؛ بزم مطالعه ایتدیکم مسئله ره هیج یناشما یورسک بیله . رجا ایدرم نتیجه کلامده اولسون تدقیق ومطالعه سیله مشغول اولدینم مسئله یی برمناسبت کتیرده اوکا دائر مذاکرده بولنه لم !

محقق : - ایشته وعد ایتش اولدینم مقدمه لر دن اوچنجیسنی ده عرض ایدیورم :

(۳) : - اکر انسانلک اکثریسی جناب پیغمبرک (ص . ع) تبلیغ ایتش اولدینی دین مبینی حاضر یازلمش ودائماً ارامزده اوقونان کتاب السیدین ، معمول بها اولان سنت سنیه دن فهم واستخراج ایتمکدن عاجز اولسه لر دی جناب الله (جل جلاله) اوکتاب وسنت ده کی احکام ایله انسانلری تکلیف ایتزدی .

(۴) : - الله ، (جل جلاله) انسانلره دین لری خصوصنده بصیرت ، او یانیق اولمالرینی امر ایتدی : « قل هذه سبيلي ادعوا الى الله على بصيرة انا ومن اتبعني »

انسان دینده بصیرت اوزره بولنق ایچون بهمه حال عقائد دینه سنی براهین قطعیه ایله آلمالی ؛ احکام و آداب دینه نک کندی مصلحتنه ، ملتک کافه مصالحنه موافق اولدینی اذعان ایتهلی .

(۵) : - جناب حق بر جوق آیات کریمه ده تقلیدی ذم ، اهل تقلیدی تعیب وتوبیخ ایله مشدر . ایشته شو آیتلرده بوجهلنددر : « واذا قيل لهم اتبعوا ما انزل الله قالوا بل نتبع ما الفينا عليه آباءنا اولوكان آباءهم لا يعقلون شيئاً ولا يهتدون » ، « انهم الفوا آباءهم

اخذ ایدنلر بصیرت اوزره اوله مازلر ، هرکیم بویله اولورسه اوکیسه سیل رسولک غیری بر یولده اولدینی نصک حکمی ایله ثابت در .

(۷) — جناب پیغمبر طرفدن بزه بیان اولمیان شیلردن سؤال ایتمکدن قطعاً نهی اولدق . « یا ایها الذین آمنوا لاتسألوا عن اشیاء ان تبدلکم تسؤکم » صحیح مسلم ده ده شویله بیوریلیور : خطبنا رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال : « ایها الناس قد فرض الله علیکم الحج فحجوا » فقال رجل — هو الاقرع بن جالس — اکل عام یارسل الله ؟ فسکت علیه الصلاة والسلام حتی قالها ثلاثاً فقال صلی الله علیه وسلم « لو قلت نعم لوجبت ولما استطعتم » ثم قال « ذرونی ما ترککم فانما هلك من کان قبلکم بکثرة سؤالهم علی انبیائهم فاذا امرتکم بشئ فأتوا منه ما استطعتم واذا نهتکم عن شئ فعدوه »

ابن حبان یوقاریده کی آیت کریمه ده بو خطبه اوزرینه نازل اولدینی بیان ایتمکده در . صلی الله علیه وسلم دیگر بر حدیثده ده شویله بیوریور : « ان الله قد فرض فرائض فلا تضیعوها ، وحد حدودا فلا تعتدوها ، وحرم اشیاء فلا تنهکوها ، وسکت عن اشیاء رحمة بکم غیر نسیان فلا تسألوا عنها » رواء الدار قطنی عن ابی ثعلبة الحشنی رضی الله عنه واورده النووی فی الاربعین وحسنه وصححه ابن الصلاح ورواه آخرون .

دقت ایدیورمیسک ؟ حال بوکه بو اوامر ونواهیئک هپسی دین اکال اولمازدن ، « الیوم اکملت .. » آیت کریمه سی نازل اولمازدن اول ایدی ؛ دین اکال اولمازدن اول بو یولده مأمور اولورسه دین اکال ایدلکدن سوکره بوکی اوامرایله ده موکد بر صورتده مأمور اولماز اولی اولمازی ؛ لکن زبو اوامر ونواهیئک هپسنه امتثال ایتمه دکده کند . یلکمزدن بر طاقم مسائل فرض ایدرک اونلرک ایچون ده احکام اختراع و بونلرک اوزرینه ده رأی ، قیاس خفی ، قیاس جلی نوعدن بر طاقم شیلر ایله استدلال ایتمه کالیفیشدن . هم ده غریبی شوکه : بونلر عقلک صلاحیتی دائره سنده اولمیان امور عباداته تعلق ایدیوردی . بناء علیه بو صورتله دینی توسیع ایدرک اونی پیغمبرک کتیرمش اولدینی شیئک اضعا ف مضاعفی قیلدق ده مسلمانلری نص قرآن ایله منافی اولان « حرج ومشقت » ایچنده براقدق . حال بوکه : بو یولده حرکت ایتمک ایچون بعض فقهای تقلیددن بشقه هیچ بر دلیل مزده یوقدر ؛ او فقها که : سویله دکلری ؛ اللهم ، پیغمبرک سویله دیکنه صراحة مخالف بیله اولسه ینه اونلر اتباع ایدلمسنی اوزر مزه فرض قیلدکز !!

مقلد : — نعوذ بالله ، نعوذ بالله ؛ یا هو ! بن سنی مذهب ظاهری دن کوریورم ؛ سن قیاسی انکار ایدیورسک . حال بوکه قیاس اصول بوراده دین دندر ؛ سن او یله زعم ایدیورسک که : ائمه کرام حضراتی « دین » خارجدن یعنی دین دن اولمیان بر طاقم شیلر علاوه ایتدیلر . او یله می ؟

محقق : — یا هو ! طور بقالم ، بر آرز مساعده ایت ! بن ؛ بر کره قیاسی انکار ایتمه یورم . فقط بن ده — علمانک دیدیکی کی — دیمک ایسته یورم که : امور تعبیده قیاس اولماز ؛ ینه دیورم که :

— عقائد کی — عباداتک ده هپسی حضرت پیغمبر زماننده تمام اولدی ، کمال بولدی . بناء علیه دینده عقائد متعلق برشی زیاده ایتمک هیچ بر فردک حق و صلاحیتی اولمادینی کی ، عباداته متعلق برشی زیاده ایتمک ده هرکسک صلاحیتی خارجنده در . چونکه اعتقادات ، عبادات اودین در که : حقنده « الیوم اکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دیناً » بیورلمشدر . قیاس ایله خفیله ک استحسان دیدکلری امور کلنجه : لایق اولان بونلر ؛ معاملات کی ، قضا کی زمانک مکانک اختلافیه تخلف ایدن ماده لره مخصوصدر .

اما ، جناب حقک راضی اولدینی اعتقاد ایله عبادات بالطبع زمانک ، اختلافیه قطعاً مختلف اوله مازلر ؛ اونلر عصر نبوی ده فصل ایدی ایسه شمیدی ده او یله اولق لازمدر . ایشته ائمه کرامه احترام ، اونلرک فضلنی اعتراف ، سوق ایتدکلری یوله کیتمک ایله برابر وحدت اسلامی حقنده بیان ایده حکم رأی اوزرینه تقدیم ایتمک ایسته دیکم مقدمه لک (۸) نجیسی ده بودر . شمیدی کله دیگر مقدمه لره :

(۹) : — بالذات ائمه کرام حضراتنک کنیدیلری ده انسانلری تقلیددن نهی ایدرک تقلیدی حرام قیلمشلردر ؛ بو بایده کی اقوال ائمه یی ایلری ده سکا اوقویه جفم . نتیجه کلنجه اوده .. !

مقلد : — (محققک کلامنی آغزنده براقه رق) بکا مساعده ایت ! آرتیق ذهمن بتون بتونه یورولوب آغیرلاشدی ؛ برده بو محاوره ده او یله شیلر ایشتم که اونلر هیچ قلبه له خطور ایتمه مشدی . رجا ایدرم بکا مهلت ویرده دلیل مقامنده کتیردیکک آیتلرک تفسیرینه ، سرد ایتدیکک حدیثلرک شرحلرینه مراجعت ایدهیم . کرچه هر نه قدر وقت آرز قلدی ایسه ده مناظره یی اتمام ایچون قربان بیرامندن اول تکرار کلیم . چونکه مقصد بیرام کونلرینی صحرا ده کچیرمک در .

محقق : — بونی سن ده یاییورمیسک ؛ حال بوکه بن بزم اهالینک ، باخصوص اشراف بلده نک بویله اهل و عیال ایله ، اقرباء و تعلقات ایله کولوب اویناسامق مستحب اولان بیرام کونلرنده اولرینی بوم بوش براقوب ده کیتمه لرینی دائماً تنقید ایدیورم . لکن اهل و عیالی مملکتک خارجنده اولور ، کنیدیسی ده قصبه ده بروظیفه باشنده اولوب اونلری زیارت ایچون بوکی فرصتله انتظار ایدرسه اوبشقه . فقط سزک کیلره بو حاللری بک مناسب کوره میورم [بوندن سوکره یقین ده ینه برلشمک اوزره آریلوب کیتدیلر]

الْجَمَاعَةُ

نه وظیفهم

۳

اندلس — هانی او بر زمان ملیونلرجه اسلامی سینة شکران و محمدتنده طوتان ، سمان اینش بر فردوس جنان ، برکشور توحید ، برجهان عمران و عرفان شکنده ، بی نهایه مدارسی ، دارالفنونلری ،